

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET
ARBEIDSDEPARTEMENTET
BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Eksempelsamling

Ny GIV

Oppfølgingsprosjektet
– samarbeid om oppfølging av ungdom

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET
ARBEIDSDEPARTEMENTET
BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

Eksempelsamling

Ny GIV

Oppfølgingsprosjektet
– samarbeid om oppfølging av ungdom

Innholdsfortegnelse

Forord	5
Innledning	7
01 Ungdomsmottak og læringscenter i kombinasjon	8
02 Kombinasjonstiltak for ungdom	10
03 Ny GIV med Ungdom i farta (UIF)	12
04 Basisferdigheter + praksis plass = økt motivasjon for utdanning	14
05 Verdien av samarbeid.....	16
06 Yrkesforberedende kurs, praktisk opplæring, coaching og sosialt fellesskap	18
07 Ny GIV med basemodeller	20
08 Den tredje vei	22
09 NAV-veiledere i videregående skoler	24
10 Kommunesamarbeidet – nødvendig for å fange opp ungdom	26
11 Opplæringstilbud fra Oppfølgingstjenesten	28
12 Byggkompetanse for ungdom i OT	30
13 Lærlingprosjektet – et samarbeid mellom Utdanningsetaten og NAV.....	32
14 Utvidet mulighet til videregående opplæring.....	34
15 Intensivkurs for ungdom	36
16 Et lærested med lærelyst	38
17 Losprosjektet	40
Vedlegg: Kombinasjonstiltak for ungdom – en prosessmodell.....	44
Begrepsforklaringer	46

Forord

Ny GIV er et partnerskap mellom flere sentrale aktører og sektorer for å styrke gjennomføringen i videregående opplæring. Partnerskapet, som på departementsnivå består av Kunnskapsdepartementet, Arbeidsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, ledes av Kunnskapsdepartementet.

Denne publikasjonen viser eksempler på hvordan det samarbeides mellom fylkeskommunen og Arbeids- og velferdsetaten for å kombinere opplæring og arbeidsrettede tiltak. I tillegg beskrives hvordan ulike tjenester i kommuner og fylkeskommuner kan samarbeide om å følge opp utsatt ungdom.

Frafall fra videregående opplæring har store konsekvenser, både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Personer uten fullført videregående opplæring er overrepresentert blant arbeidsledige, sosialhjelpsmottakere og uføretrygdede. Ledighet i ung alder øker risikoen for gjentagende ledighet utover i livsløpet.

Det stilles stadig høyere krav til utdanning og formell kompetanse i arbeidslivet, og det er forventet at etterspørselen etter ufaglært arbeidskraft vil bli vesentlig redusert i årene framover. Fullført videregående opplæring er derfor viktig for å oppnå varig tilknytning til arbeidslivet.

For å øke gjennomføringen og styrke arbeidsmarkedstilknytningen for den enkelte er det behov for tett samarbeid mellom ulike instanser om tiltak og tjenester. Viktige initiativ og virkemidler for å styrke denne innsatsen er lagt til fylkeskommunen gjennom ansvaret for videregående opplæring. Fylkeskommunen og de videregående skolene er imidlertid avhengige av samarbeid med tjenesteytere som arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV), helse-, barnevern- og frivillig sektor for at flest mulig skal kunne gjennomføre videregående opplæring.

**Kunnskapsdepartementet, Arbeidsdepartementet
og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet**

November 2013

Innledning

Kunnskapsdepartementet inviterte høsten 2010 alle fylkeskommuner og Oslo kommune til å delta i partnerskapet **Ny GIV** – Gjennomføring i videregående opplæring. Alle kommuner, fylkeskommuner og NAV, ble invitert til å etablere et forpliktende samarbeid for å øke gjennomføringen i videregående opplæring. Partnerskapet Ny GIV varer ut 2013. Arbeidet med tiltakene i Ny GIV fortsetter også etter prosjektperioden. Kunnskapsdepartementet tar sikte på å videreføre innsatsen ut 2016.

Prosjektene i Ny GIV er:

- **Oppfølgingsprosjektet** – forsterket samarbeid mellom oppfølgingstjenesten, videregående skoler, kommunale tjenester og NAV om ungdom som står utenfor skole og arbeid
- **Overgangsprosjektet** – forsterket samarbeid mellom ungdomsskoler og de videregående skolene om tett faglig oppfølging av svakt presterende elever
- **Gjennomføringsbarometeret** – felles data- og statistikkgrunnlag i alle fylkeskommuner for å følge utviklingen mot felles mål for gjennomføring

Denne eksempelsamlingen viser tiltak og samarbeid i **Oppfølgingsprosjektet**. I tillegg beskrives eksempler fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets Losprosjekt, som har vært et samarbeidsprosjekt under partnerskapet Ny GIV. Utviklingsarbeidet NAV-veiledere i videregående skole beskrives med ett eksempel. Arbeidet er tilknyttet Ny GIV, Oppfølgingsprosjektet og drives av Arbeids- og velferdsdirektoratet i fire fylker.

Ungdom som står utenfor skole, lærlingplass eller arbeid er en sammensatt gruppe. Fylkeskommunens oppfølgingstjeneste (OT) er ansvarlig for å ha oversikt over alle 15–21 åringer som står utenfor skole og arbeid. Målgruppen i Oppfølgingsprosjektet er den samme som for OT. Oppfølgingsprosjektet har i tillegg fokus på gruppen som står i fare for å slutte, men som fortsatt har status som elev.

Både OT, NAV og kommunene har ansvar for ungdom utenfor skole og arbeid. NAV forholder seg til de ungdommene som oppsøker NAV-kontoret, mens OT aktivt skal ta kontakt med alle i målgruppen, uavhengig av hva den enkelte selv gjør for å søke hjelp. Mange ungdommer har liten erfaring med arbeidslivet og det offentlige hjelpeapparatet, noe som kan gjøre det vanskelig å oppsøke hjelp på eget initiativ. Sektorovergrepene samarbeid er avgjørende for å kunne tilby ungdom i målgruppen helhetlige og individuelt tilpassede tiltak og tjenester.

Eksempleringen skal bidra til å spre erfaringer, arbeidsformer og ideer om hvordan det kan samarbeides i fylkeskommuner og kommuner om tilpassede tiltak til ungdom, og hvordan et godt tverretatlig og sektorovergrepene samarbeid kan gi bedre individuell oppfølging.

Alle eksemplene i publikasjonen er utviklet og beskrevet av fylkeskommunene og kommunene selv. Spørsmål til eksemplene kan rettes til den enkelte fylkeskommune eller kommune.

Torbjørn Røe Isaksen
Kunnskapsminister

Ungdomsmottak og læringscenter i kombinasjon

Praktisk arbeid, tett individuell oppfølging og godt arbeidsfellesskap har satt ny fart på livet til mange av de 400 ungdommene som i fjor droppet ut av den videregående skolen i Bergen. 120 ungdommer fikk tilbud om praksisplass i regi av det nyoppstartede ungdomsmottaket i NAV. Skoleåret etter er rundt 70 tilbake på skolen.

TILTAKET

Tre ukers arbeidsavklaring, jobbforberedelser og jobbsøking i Ungdomsmottaket til NAV kombinert med åtte ukers motivasjonskurs i fylkeskommunens Læringssenter.

MÅLGRUPPE

Ungdom mellom 16–21 år som avbryter eller ikke påbegynner videregående opplæring.

UTGANGSPUNKTET

Ny GIV, Oppfølgingsprosjektet skal etablere tiltak for ungdom som slutter i videregående opplæring og som er i oppfølgingstjenestens målgruppe. Ungdomsmottaket er NAV sitt bidrag til samarbeidet og Læringssenteret er fylkeskommunens sitt bidrag. Ungdommer med større behov for avklaring og støtte får tilbud om prekvalifiserings-tjenester som finansieres av fylket.

MÅL

Veien fra avklaringssamtalen til aktivitet gjennom NAV skal være kortest mulig. Målet er å få ungdommen ut i arbeidspraksis, som kan være avgjørende for motivasjonen for å fortsette med videregående opplæring.

INNHold

Et samarbeidsprosjekt mellom NAV og den videregående opplæringen i Hordaland gir ungdom som slutter i skolen arbeidspraksis kombinert med skole.

Tre ukers arbeidsavklaring, jobbforberedelser og jobbsøking. NAV har to hele stillinger knyttet til Ungdomsmottaket. Hordaland fylkeskommunes Læringssenter tilbyr et 8 ukers kurs i grunnleggende ferdigheter og motivasjonsbygging. Ungdom som er ute i praksis kan få tilbud om 4+1 modell der de får trene på skolerelaterte fag en dag i uken. Læringssenteret har en hel pedagogstilling og det er plass til om lag 12 ungdommer i prekvalifiseringen, per periode.

METODIKK

Pedagogen i Læringssenteret er skolert i en mer praktisk tilnærming til grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning. NAV har solid kompetanse innenfor avklaring, rådgiving og samtaler med målgruppen og har et stort nettverk av bedrifter og arbeidsgivere som tilbyr praksis til ungdom i målgruppa.

SAMARBEIDSPARTNERE

Godkjente arbeidsgivere, Hordaland Fylkeskommune, Los-prosjektet i Bergen kommune, Senter for Sysselsetting, Bufetat og andre.

RESULTAT

NAV lykkes med å få over 70 prosent av ungdommen ut i praksis gjennom programmet. Erfaringene fra tiltakene og det tverretattlige samarbeidet vil være viktig i fylkeskommunens arbeid med å etablere en produksjonsskole høsten 2014.

ET TYPISK EKSEMPEL

Praktisk arbeid, tett individuell oppfølging og arbeidsfellesskap har satt ny fart på livet til mange av de 400 ungdommene som i fjor droppet ut av den videregående skolen i Bergen.

18 år gamle «Ulrik» er en av de som fikk en ny start.

– Da jeg droppet ut snudde jeg døgnnet, murte meg inne med dataspillene mine. Jeg gadd ingenting annet.

Foreldrene og lærerne klarte likevel å overtale han til å delta i oppfølgingstilbudet som NAV gir elever som dropper ut av skolen. «Ulrik» oppdaget at praktisk arbeid var mye kulere enn han hadde trodd på forhånd. I februar fikk han lærlingkontrakt. Nå jobber han fire dager ute og går en dag på skole. Han tjener 8000 kroner i måneden. Går alt etter planen, vil han være faglært om tre år.

– Skolearbeidet går også mye lettere, forteller han.

«Da jeg droppet ut snudde jeg døgnnet, murte meg inne med dataspillene mine. Jeg gadd ingenting annet.»

Kombinasjonstiltak for ungdom

Ungdom har i mange år fått arbeidspraksis som tiltak gjennom NAV. Med Ny GIV har arbeidspraksisen nå blitt tilført et fokus på kompetanse hvor opplæringselementer fra videregående opplæring er en del av tiltaket. Dette gir arbeidspraksisen retning og mål.

TILTAKET

Faseorganisert praktisk opplæring i bedrift kombinert med trening på grunnleggende ferdigheter i skole som forberedelse til videre fagopplæringsløp.

MÅLGRUPPE

Målgruppen for prosjektet er ungdom i alderen 16–21 år, som ikke er under utdanning eller i arbeid. Særlig relevant er tilbudet for ungdom som ønsker en yrkesrettet utdanning på videregående nivå.

UTGANGSPUNKT FOR PROSJEKTET

Prosjektet ble igangsatt for å knytte arbeidspraksis fra NAV direkte til videregående opplæring (kombinasjonsmodell).

MÅL

Målet for prosjektet er å få ungdom tilbake til videregående opplæring, alternativt å styrke deres muligheter på arbeidsmarkedet.

INNHold

Kombinasjonstiltak gir ungdommen en verdifull attest som kan gi avkortning av læretiden, eller gjøre det enklere å få ordinært arbeid.

Nedenfor beskrives fasene i tiltaket:

Første fase oppfølging

Oppfølgingstjenesten tar kontakt med ungdommen, og det utarbeides en oppfølgingsplan som blant annet beskriver mål, roller og ansvar.

Andre fase arbeidspraksis

NAV gir ungdommen tilbud om praksisplass og eventuelt individstønad. Utarbeidelsen av «Opplæringsplan – arbeidspraksis i ordinær virksomhet» (NAV 76-13.05) knyttes til videregående opplæring. Tilretteleggingsgaranti (NAV tiltak) brukes aktivt når ungdom har sammensatte utfordringer. Oppfølgingsteamet (NAV, opplæringskontor, OT, videregående skole mfl) kan bistå NAV i å finne aktuell bedrift.

Tredje fase kombinasjonstiltak

Læringsmål defineres med utgangspunkt i den enkeltes interesser og læringsnivå. Opplæringen kan gis både som yrkesopplæring i bedrift, eller teoretisk opplæring i skole. Oppfølgingstjenesten er bestiller av opplæringen:

- Opplæring i bedrift. Dersom ungdommen har behov for å tilegne seg grunnleggende ferdigheter, kan VOX.no sine profiler for basisferdigheter på jobben benyttes.
- Dersom ungdommen allerede behersker grunnleggende ferdigheter, hentes opplæringsmål fra samme læreplan som for lærlingene (vg3 nivå).
- Opplæring i skolen kan eksempelvis være undervisning i studieverksted sammen med Ny GIV-elever, nettbaserte tilbud, eksamenskurs eller tilsvarende.

Fjerde fase er videregående opplæring eller arbeid

Det kan være aktuelt for kandidaten både med lærekontrakt, opplæringskontrakt eller et kombinasjonsløp for lærekandidater.

SAMARBEIDSPARTNERE

Tilbudet er et samarbeid i hovedsak mellom Oppfølgingstjenesten, NAV og videregående skole. Ved behov blir andre etater involvert gjennom de lokale oppfølgingsteamene.

RESULTATER

Det er gjennomført en pilot i liten skala i et av fylkets OT regioner med gode erfaringer så langt. Fra 2014 implementeres modellen i hele fylket.

RESSURSER

NAV er økonomisk ansvarlig for praksisplassen. Hjelpemiddelsentralen gir støtte dersom det er nødvendig med tilpasninger i bedrift. Fylkeskommunen har det økonomiske ansvaret for opplæringen. Oppfølgingstjenesten overtar deler av «elevtilskuddet» når eleven slutter i skolen, og bruker ressursene til å finansiere tilpasset opplæring til ungdommen.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Det tverrsektorielle samarbeidet må være etablert, og partene må ha en felles forståelse av hva innholdet i tiltaket er. Tid er en svært viktig faktor. Når ungdommen er motivert, må både arbeidspraksisen og læringsmålene raskt på plass.

«Kombinasjonstiltak gir ungdommen en verdifull attest som kan gi avkortning av læretiden, eller gjøre det enklere å få fast arbeid»

Ny GIV med Ungdom i farta (UIF)

For de som vil, men ikke helt vet hva, hvor eller hvordan...

Ungdom i farta (UIF) lar ungdommen få en ny sjanse til å finne sin vei mot voksenlivet. Rett dose med krav, mestring, veiledning og planlegging fører til økt bevissthet og motivasjon for den enkelte.

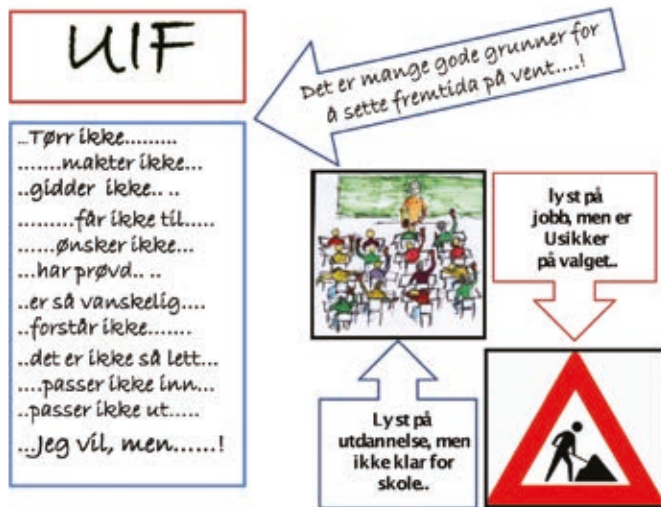

TILTAKET

UIF har base i eget hus, der ungdommene får jobbe teoretisk og praktisk i opplæringsøkter for å lære å mestre dagligliv, skole og arbeid.

MÅLGRUPPE

Oppfølgingstjenestens målgruppe, ungdom mellom 15 og 21 år som ikke er elever og som står uten jobb og læreplass. Ungdom som vil, men som ikke helt vet hva eller hvordan.

UTGANGSPUNKT FOR PROSJEKTET

Behov for en alternativ læringsarena for ungdom i oppfølgings-tjenestens målgruppe.

MÅL

Hovedmålet er å få ungdom til å velge riktig utdanning eller arbeid, eller annen kompetansegivende aktivitet. Delmålene er å øke livskvalitet, selvtillit, sosial kompetanse og arbeidskapasitet, bidra til bedre helse og hindre lediggang.

TILTAKETS INNHOLD

I UIF videreutvikles det samarbeidet som allerede er rundt ungdommene. Ungdommen i UIF har fast tilholdssted i et gammelt og ærverdig bolighus like ved en videregående skole. Her tilbys ungdommen frokost, lunsj og fysisk aktivitet i tillegg til «opplæringsøkter». Øktene kan være samtaler om egne mål, etablere hverdagsrutiner, realitetsorientering, egen helse, opplæring i fag, utprøving av ulike yrker mm. De ansatte er opptatt av å lage gode samarbeidsrutiner, og å tenke helhetlig og fremtidsrettet sammen med ungdommen, slik at de skal ha større sjanse til å lykkes videre.

SENTRALE VIRKEMIDLER

Ungdommene utfordres både innenfor teori og praksis, skole og jobb, individuelt og i gruppe gjennom oppgaver som gir mestringsopp-levelser. Hensikten er at ungdommene skal opparbeide seg en «verktøykasse» for å mestre hverdagen i en fremtidig skole eller arbeids-situasjon.

UIF har etablert en ressursbank med samarbeidsbedrifter som kan ta imot ungdommen. Slik gis ungdommen muligheter til å prøve ut ulike yrker. Før utplassering i bedrift brukes skolens verksteder til utprøving. I tillegg brukes supplerende tiltak og virkemidler både i NAV, kommunene og de videregående skolene.

METODER

Prosjektet er inspirert av arbeidsformer og metodebruk fra Arbeidsinstituttet i Buskerud (AIB) og Løft-metodikk. Det jobbes med følgende elementer: positiv psykologi, anerkjennende elevsamtaler, fokus på og bevisstgjøring av det velfungerende, jobbe med mentale skifter, det vil si å vende defensiv og negativ tenking til offensiv positiv tenking.

SAMARBEIDSPARTNERE

Storhamar vgs, Ny GIV, OT, NAV. I tillegg har næringslivet, BUP, DPS, barnevern, kommunale tjenester slik som mobilt innsatsteam og idrettslag en viktig rolle i samarbeidet.

RESULTATER

De første ungdommene startet i UIF i april 2011, og i løpet av prosjektperioden har ca 45 ungdommer vært deltakere i UIF. De fleste av disse har gjennom oppholdet i UIF fått avklart veien videre mot skole eller jobb.

RESSURSER

UIF er finansiert av fylkeskommunale midler avsatt til Ny GIV. Midlene har dekket prosjektleder, fagarbeidere, mat, verkstedmateriell og daglig drift. NAV har bidratt med 70 prosent stilling fordelt på 50 prosent saksbehandler/veileder og 20 prosent sykepleier.

«UIF har etablert en ressursbank med samarbeidsbedrifter som kan ta imot ungdommen. Slik gis ungdommen muligheter til å prøve ut ulike yrker.»

Basisferdigheter + praksisplass = økt motivasjon for utdanning

Gjennom å bruke VOXs jobbprofiler for basisferdigheter i arbeidslivet i oppfølgingen av ungdom i praksisplass, øker ungdommens erkjennelse av at det er viktig å beherske lesing og regning. Sentralt i tiltaket er sammenhengen mellom nødvendige basisferdigheter i jobben og kompetansemålene i videregående opplæring.

TILTAKET

Ungdommene følges opp over tre måneder i praksisplass via NAV. Gjennom bruk av jobbprofilene til VOX gis de veiledning om, og opplæring i basisferdigheter som kreves i den aktuelle jobbsituasjonen.

MÅLGRUPPE

Ungdom mellom 16–19 år som er ute på praksisplass via NAV.

MÅL

Bevisstgjøre ungdom om behovet for basisferdigheter i yrkesutøringen på praksisplassen der de jobber, og sammenhengen disse har med undervisningen i videregående skole.

INNHold

En modell for oppfølging av ungdommer i Oppfølgingstjenestens målgruppe som er på ulike praksisplasser i regi av NAV. Ungdommene introduseres for jobbprofilene og innholdet i disse. På denne måten knyttes skolens grunnleggende ferdigheter til praktiske ferdigheter i ulike yrker. Fokus rettes mot sammenhengen mellom yrkenes praktiske gjøremål og kompetansemålene som ligger i videregående opplæring for det aktuelle programområdet. Ungdommene følges tett opp over en 3 måneders utprøvningsfase, og stimuleres til refleksjon om hva de kan og hvilket behov de har for videre utdanning. Utprøvningsfasen avsluttes med et oppsummeringsmøte hvor veien videre planlegges.

METODIKK

Gjennom å realitetsorientere ungdommene om hvilke basisferdigheter de har behov for i jobbsituasjonen og yrkesutføringen, skal flere motiveres til å returnere til videregående opplæring. Utprøvingen vil også bidra til å redusere feilvalg til de ulike opplæringsprogrammene i videregående opplæring.

SAMARBEIDSPARTNERE

NAV, kommune, videregående opplæring og lokalt næringsliv.

RESSURSER

Møre og Romsdal fylkeskommune har per dato finansiert forsøket, blant annet med Ny GIV-midler.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Det sentrale med tiltaket er realitetsorientering av ungdom med tanke på videre valg og utdanning. Det er viktig med fokus på sammenhengen mellom basisferdigheter i jobben som lesing, skriving, muntlig kommunikasjon, hverdagsmatematikk og digitale ferdigheter, og undervisningen i videregående opplæring. Altså sammenhengen mellom nødvendige basisferdigheter i jobben og læreplanenes kompetansemål.

Det er lettere å se meningen med en utdanning når en får erfare nødvendigheten av basisferdigheter i en konkret jobbsituasjon.

«Hvorfor gå og huske på de ting en heller kan forstå i praksis»

UNGDOM 17 år

Verdien av samarbeid

Det gode samarbeidet i Ny GIV, mellom flere instanser, gir flere unge mulighet til opplæring. Gjennom lærekandidatordningen gis ungdommer, som ellers ville gått uten jobb og skoleplass, en ny sjanse. I Nord-Trøndelag er ordningen en ubetinget suksess.

TILTAKET

Styrking og systematisk bruk av lærekandidatordningen gjennom samarbeid mellom videregående skole, fagopplæring, OT og NAV.

MÅLGRUPPE

Ungdom utenfor opplæring og arbeid som følges opp av oppfølgings-tjenesten og NAV, og søkere som venter på læreplass.

MÅL

Målet er at flere unge skal gjennomføre og bestå videregående opp-læring med grunnkompetanse eller fagbrev, og gjennom det kvalifisere seg til arbeidslivet.

TILTAKETS INNHOLD

Arbeidspraksis igangsettes av NAV, og sammen med bedrift/opp-læringskontor kan dette føre til en opplæringskontrakt som lærekand-idat. Opplæringen for en lærekandidat skal ta utgangspunkt i lære-planen for faget, kandidatens faglige nivå og ønske om hva opplæringen skal føre fram til. Lærekandidatordningen følger normalt samme modell som for lærlinger med to år i skole og to år i bedrift.

- Lærekandidaten skal ha tilsetning i bedriften med egen arbeidsavtale
- Lærekandidaten skal ha lønn som avtales mellom kandidaten og bedriften
- Det skal utarbeides en plan for opplæringa
- Kandidaten avlegger kompetanseprøve etter endt opplæring
- Lærekandidaten får kompetansebevis som dokumentasjon på opp-læringa
- Opplæringskontrakt kan gjøres om til lærekontrakt i løpet av lære-tiden

Erfaringer viser at arbeidspraksis er en viktig inngang til formalisert opplæring. I Nord-Trøndelag er det ca. 100 løpende opplæringskon-trakter. Bedrift og deltaker får tid til å bli kjent med hverandre, og deltaker kan på denne måten «søke» som lærling eller lærekandidat gjennom praktisk deltakelse i bedriften.

SENTRALE VIRKEMIDLER

Bedriften kan søke om inntil kr 50 000 hvor formålet enten er lønn til lærekandidat eller veiledning av lærekandidaten. Ved inngått kontrakt før 15. juli får bedriften kr 10 000 i ekstra tilskudd. Utover dette følger ordinært tilskudd knyttet til hver kontrakt.

METODIKK

Arbeidspraksisen målrettes mot mulig opplæringskontrakt i bedrift, og dette legger grunnlaget for videre løp mot formell kompetanse. Læreplan Vg3 i bedrift kan legges til grunn for arbeidspraksisen. Ved inngåelse av kontrakt kan allerede opptjent praksistid legges til grunn ved godkjenning av kontrakt. Dersom bedriften ikke allerede er fullt ut godkjent lærebedrift, kan bedriften hjelpes med å få slik god-kjenning.

SAMARBEIDSPARTNERE

Nord-Trøndelag fylkeskommune, NAV Nord-Trøndelag, lokalt NAV-kontor, offentlig sektor og privat næringsliv, opplæringskontor og oppfølgings-tjenesten (OT).

RESULTATER

Nord-Trøndelag fylkeskommune, OT og NAV har i nye samarbeids-avtaler vektlagt denne type arbeidspraksis for ungdom som ikke blir formidlet til læreplass.

RESSURSER

Arbeidspraksis i ordinær virksomhet finansieres av NAV. I noen tilfeller finansierer Nord-Trøndelag fylkeskommune opplæringen, og den enkelte bedrift betaler lønn. Det lokale NAV-kontoret kan bidra etter individuelle vurderinger.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Det sentrale i dette tiltaket er samarbeidet mellom partene for å fremme økt gjennomføring i videregående opplæring, kvalifisering til fagbrev eller grunnkompetanse, og økte muligheter for et framtidig arbeid for ungdommene.

«Gjennom lærekandidat-ordningen gis mange ungdommer, som ellers ville gått uten jobb og skole-plass, en ny sjanse»

Yrkesforberedende kurs, praktisk opplæring, coaching og sosialt fellesskap

Årskurs med teori/praksis skal gi yrkeskompetanse og motivere ungdom til videregående opplæring. Ungdom som velger å avslutte skole tas inn fortløpende i skoleåret.

TILTAKET

Yrkesforberedende årskurs med praktisk opplæring, veiledning, kurs i jobbsøking og sosial trening.

MÅLGRUPPE

Ungdom med rett til videregående opplæring og ungdom som søker læreplass.

MÅL

Hovedmål:

Motivere ungdom til å gjennomføre videregående opplæring.

Delmål:

- Gi ungdom mestringsfølelse og sosial trening gjennom jobberfaring, eventuelt kombinert med nettbasert opplæring
- Tett og god oppfølging på arbeidsplassen for å sikre trygghet
- Konkretisering av læreplanmål til hjelp for bedrift og for å gjøre teori mindre abstrakt
- Knytte praksis til faget prosjekt til fordypning når dette er relevant
- Sikre ungdommer som venter på lærlingplass relevant praksisplass som senere kan gi avkortning i læretid
- Individuell veiledning og hjelp til å søke skole- og læreplass

INNHold

Den enkelte ungdom er kartlagt og får individuell veiledning i forkant av YFK. Vi starter med et felles 14 dagers kurs hvor vi har spesielt fokus på gruppe og gruppetilhørighet. Elementer i dette er jobbsøking, skrive CV, øve presentasjon og å trene på jobbintervju. Videre skrives det søknader til aktuelle bedrifter og bedrifter kontaktes. Gjennom hele året har ungdommen en veileder som følger tett opp.

Kurset varer fra september til juni og gir sosial trening, styrker selvfølelse og tilbyr ungdommene en felles arena som fremmer trygghet og motivasjon i henhold til målsettingen. På temadagene tar vi for oss privat økonomi, strukturering, studieteknikk, førstehjelp. Det gis individuell karriereveiledning gjennom samtaler og ulike interesse- og ferdighetstester. Ungdommene mottar individstønad fra NAV når de starter i praksis, praksisplassene skal være relevante for interesser og fremtidig yrkesvalg.

METODIKK

Ulike metodiske tilnæringer benyttes og tilpasses målgruppen etter behov. Det er viktig å skape en trygg felles arena som motiverer og har fokus på målsettingen for den enkelte ungdom. Vår erfaring viser at kombinasjonsløsninger med teori og praksis er hensiktsmessig for mange.

- Veiledning, sosial pedagogisk og karriereveiledning
- Kursing, rollespill, egentrening for å styrke mestrings- og selvfølelse
- Praksisplass med individstønad
- Attest for gjennomført YFK og attest fra bedrift
- Samarbeid med PPT, barnevern, helsesøster og psykiatritjeneste

SAMARBEIDSPARTNERE

- Ny GIV, et samhandlingsprosjekt med fokus på ungdom som ikke er i videregående opplæring
- Samarbeidstiltak oppfølgingstjenesten (OT), NAV og lokalt næringsliv

RESULTATER

Ut fra gjennomføringsprosent og evaluering av tiltaket ser vi ungdommer som generelt er fornøyde og mener å ha økt sin motivasjon og står bedre rustet til å møte utfordringer.

- 29 deltakere skoleåret 2012–2013
- 23 fikk utdelt attest fra bedrift og bekreftelse på gjennomføring fra OT og NAV

RESSURSBRUK

Ungdom har individuelle behov og har ofte ulike og sammensatte utfordringer. Det er derfor viktig å sette sammen et team med ulik kompetanse for å kunne se og samhandle godt med hver enkelt deltaker.

«Kurset skal gi sosial trening, styrke selvfølelse og gi ungdommene en felles arena som fremmer trygghet og motivasjon»

Ny GIV med basemodeller

I Rogaland er det utviklet en basemodell hvor arbeidspraksis og individstønning er virkemidler for å få ungdom i målrettet aktivitet mot et formelt kompetanseløp. Det er i trygge og gode relasjoner at positive endringer skjer. Tid og fellesskap er nødvendige ingredienser for at ungdom som har vært utenfor opplæring over tid skal oppleve mestring.

TILTAKET

Baseorganisert lavterskeltilbud med sosial trening, karriereveiledning, arbeidspraksis i bedrift som forberedelse til videre fagopplæringsløp, arbeid eller avklaring av videre opplæringsbehov.

MÅLGRUPPEN

Ungdom mellom 16 og 21 år med opplæringsrett. Ungdommen skal ha vært utenfor skole eller arbeid i minst ett år og stå i fare for å bli varig utenfor. Mange i målgruppen har dårlig erfaring både med skole og arbeid.

MÅL

Målet er å få ungdom fra passivitet til aktivitet med mål om å gjennomføre videregående opplæring.

TILTAKETS INNHOLD

Trinn 1: Relasjonsbygging

Bli kjent med egne sterke og svake sider og finne motivasjon. Utføre praktisk arbeid, få sosial trening, styrke selvfølelsen og karriereveiledning. Viktig å spille på gruppedynamikk og den motivasjon ungdom kan gi til hverandre mens de er i basen. Tiltaket tilbyr i stor grad skreddersøm for den enkelte.

Trinn 2: Målrettet arbeidspraksis

Arbeidspraksisperioden fungerer som en avklaringsperiode for ungdommen og for bedriften. Det handler om å realisere mål og ønsker, om aktivitet gjennom avklaring, motivasjon og veiledning. Ungdommen kan i prinsippet være 6 mnd. på trinn 1 og 2.

Trinn 3: Kontrakt

Dersom ungdommen og bedriften vil fortsette sitt samarbeid, inngår de en gjensidig forpliktende kontrakt. Dette kan være et *opplæringsløp* eller *arbeid* (som lærling eller opplæringskontrakt) eller fast ansettelse. Alternativt går en tilbake til trinn 2 og gjør et nytt forsøk.

Noen søker seg også tilbake til skolen. Andre har behov for kontakt med ulike tjenester med hensyn til helse og/eller levekårsutfordringer, før de er i posisjon for et videre opplæringsløp.

SENTRALE VIRKEMIDLER

Basen fungerer som et arbeidsrettet tiltak for ungdom, slik at de kommer i aktivitet uten å bruke av sin skolerett i perioden.

Arbeidslivssenteret i NAV bidrar med støtte til kontakt med IA-bedrifter for arbeidspraksis. NAV og fylkeskommunen bidrar med like store tilskudd og finansierer en stilling hver per base.

METODIKK

I tillegg til den praktiske opplæringsaktiviteten skal tilbudet gi ungdommen mestringsopplevelser på ulike områder. Arbeidsformene som benyttes bidrar til styrket selvfølelse og bidrar til sammenheng og motivasjon for ungdommen.

SAMARBEIDSPARTNERE

De videregående skolene, NAV, OT, enkeltbedrifter og ulike kommunale tjenester innen levekår, helse og sosial.

RESULTATER

I løpet av første års drift hadde 53 ungdommer i målgruppen deltatt i basenes tiltaksrekke.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Målgruppen har vist seg å ha sammensatte utfordringer, mange med årsak i dårlige levekår og psykiske vansker. Det har derfor i stor grad vært forsøkt skreddersøm for den enkelte. Ungdommen og bedriftene trenger tett oppfølging over lengre tid for å lykkes.

Ny GIV i Rogaland har egne nettsider: www.nygiv.org der kan du lese mer om prosjektet og om de tre basene: Øksnevad, Karmsund og Godalen.

«Tiden i basen har gjort noe med meg. Det å møte andre har gitt meg mye. Jeg ser meg selv på en bedre måte. Nå har jeg fått motet tilbake.»

JENTE 17 år

Den tredje vei

Et kombinert opplæringsløp i skole og bedrift med utgangspunkt i Helse- og oppvekstfag og Restaurant- og matfag

TILTAKET

Opplæring i egen klasse for de ungdommene som har behov for et alternativ. Opplæringen har utgangspunkt i Helse- og oppvekstfag og Restaurant- og matfag, og veksler mellom perioder i bedrift og skole.

BAKGRUNN

Gjennom flere år har man innenfor Helse- og oppvekstfag og Restaurant- og matfag sett at flere elever ikke har forutsetninger for å klare et ordinært opplæringsløp. En økende andel møter videregående opplæring med store faglige hull og ulike psykososiale vansker.

MÅLGRUPPE

Elever på Helse- og oppvekstfag og Restaurant- og matfag med behov for et mer fleksibelt opplæringsløp som kvalifiserer dem for arbeidslivet.

Den tredje vei skal være et tilbud for elever som har behov for et alternativ til ordinære opplæringsløp. Den er et planlagt alternativ med klare mål for opplæringen, og sammensetningen av elevgruppen er derfor viktig. Noen elever er klar ved skolestart, andre kommer til underveis.

MÅL

Tilby elever med høy risiko for frafall en mer praktisk opplæring.

SENTRALE VIRKEMIDLER

Tilbudet skal være i tillegg til – ikke istedenfor skole. Det jobbes med både faglige og sosiale mål i et langsiktig løp som kvalifiserer for arbeidslivet. Alle mål tar utgangspunkt i læreplanen og elevens forutsetninger. Tilbudet er ikke søkbart, men har inntak gjennom året. Elevene kommer fra ulike skoler i fylket. I forkant av inntak møtes eleven, foresatte og avgiverskole og/eller eksterne samarbeidspartnere for å vurdere om dette er et riktig tilbud.

FINANSIERING OG STYRING AV PROSJEKTET

Den tredje vei er finansiert av Sør-Trøndelag fylkeskommune. Strinda videregående driver prosjektet. Skoleåret 2012/2013 er prosjektets første år, og det er planlagt videreført i neste skoleår. Prosjektet har en styringsgruppe bestående av rektor, spesialpedagogisk koordinator og OT-koordinator ved skolen.

SAMARBEIDSPARTNERE

- Sør-Trøndelag fylkeskommune
- Bedrifter
- Opplæringskontor

ORGANISERING

Prosjektet er organisert som en egen klasse, og elevene veksler mellom fire uker på skolen og fire uker i håndplukkede bedrifter. Elever som ikke er klar for å være i bedrift eller som ikke ønsker det, får tilbud på skolen. Dette stiller krav til fleksibilitet gjennom skoleåret. Elevene følges tett også mens de er i bedrift. Tilbudet har kapasitet til 15 elevplasser.

RESULTATER

Prosjektet ble evaluert av NTNU våren 2013, og rapporten konkluderer:

«Det er eleven og elevens behov som er styrende for hvordan man jobber, ikke detaljerte mål og rigid organisering. Man tilpasser opplegget, istedenfor å presse eleven til å passe opplegget. Man jobber med å skape mening i skolehverdagen for den enkelte, og kartlegge hva som synes å hindre eleven fra å være motivert og lære. Dette er et viktig prosjekt som har avgjørende betydning for at eleven som deltar fortsetter sin videregående opplæring.»

«Jeg synes dere burde skifte navn på prosjektet. Det burde hete Den gylne vei, for det er det dette er for meg og alle de andre elevene.»

GUTT 18 år

NAV-veiledere i videregående skoler

Pilotprosjekt ved to store yrkesfaglige videregående skoler i Tromsø.

«Hensikten med prosjektet er å veilede og motivere elevene til å fullføre utdanningen. Hvis vi kan være ute på skolene og gi råd til ungdommene før de foretar feilvalg, og kanskje bidra litt mens de er under utdanning, så vil vi kunne forebygge frafall og bidra til at de gjennomfører. Vi i NAV kommer ofte for sent inn, og vi ser at det er lettere å forebygge enn å reparere skadene av feilvalg i skolegangen.» sier Bente Ødegaard fra NAV Troms til NRK.

TILTAKET

Lokalisering av NAV-veiledere til videregående skole, som skal bidra til at elever som står i fare for å falle ut av videregående opplæring som har sosiale problemer og levekårsutfordringer gis hjelp på et tidlig tidspunkt.

MÅLGRUPPE

Utviklingsarbeidet er en del av Ny GIV Oppfølgingsprosjektet og har som målgruppe utsatt ungdom som har sluttet eller som står i fare for å slutte i videregående skole.

UTGANGSPUNKTET FOR UTVIKLINGSARBEIDET

I forbindelse med regjeringens satsing Ny GIV har Arbeids- og velferdsdirektoratet i samarbeid med Kunnskapsdepartementet etablert et prosjekt hvor veiledere fra NAV-kontoret skal ha sitt arbeidssted i videregående skoler. En av målsettingene i dette utviklingsarbeidet er å styrke samarbeidet mellom NAV, oppfølgingstjenesten og de videregående skolene. En skal gi tett oppfølging av ungdom, og tiltak og tjenester fra flere sektorer skal koordineres og ytes etter en helhetlig plan. Rett hjelp til rett tid er avhengig av et velfungerende samarbeid.

Ved at NAV-«kontoret» er fysisk til stede ved de videregående skolene, vil tersklene for å dra nytte av kompetansen og tiltak og tjenester fra NAV senkes både for ungdommene og for skolen som sådan. NAV-kontoret vil lettere kunne nå de ungdommene som sliter med sosiale problemer, levekårsutfordringer og andre utfordringer som øker risikoen for å falle ut av skolen og dermed også det påfølgende arbeidslivet. Tilstedeværelse fra NAV vil også kunne bidra til at elevene både gis økt kunnskap om arbeidsmarked og styrke motivasjonen for eget fremtidig arbeidsliv. NAV Tromsø har gjennom Ny GIV etablert et godt samarbeid med oppfølgingstjenesten og de videregående skolene. «NAV-veileder i videregående skole» vil kunne bidra til å videreutvikle eksisterende og fremtidige modeller for samarbeid.

MÅL

Øke gjennomføringen i videregående opplæring. Både utvikling og anvendelse av «verktøy» som kompetanse og konkrete virkemidler skal bidra til at flere ungdommer hjelpes med gjennomføring av videregående opplæring og i overgangen til arbeid.

Ungdom skal hjelpes med enkle virkemidler, veiledning og realitetsorientering på et så tidlig stadium at de ikke må slutte på skolen for å oppsøke hjelp fra NAV. Når ungdom ikke er elev tilknyttet en skole øker sannsynligheten for avhengighet til stønader fra NAV.

SENTRALE VIRKEMIDLER

- Gi utsatt ungdom informasjon, råd og veiledning for å kunne gjennomføre sin videregående opplæring
- Bruke alle tiltak og tjenester fra NAV tidligere når ungdom står i fare for å falle ut av videregående skole
- Tett oppfølging for utsatt ungdom i den videregående opplæringen
- Styrke kunnskap om NAV i videregående skole, og i NAV om videregående skole

METODIKK

Det grunnleggende prinsipp er å komme tidlig inn med tiltak og tjenester fra NAV og gi tett individuell oppfølging. Både metodikk og arbeidsformer bygger på den samlede kompetanse og erfaring Ungdomsteamet til NAV Tromsø og til de videregående skolene.

SAMARBEIDSPARTNERE

NAV Tromsø, Tromsø kommune, Tromsø maritime skole, Breivika videregående skole, Oppfølgingstjenesten, Troms fylkeskommune, NAV Troms, Fylkesmannen i Troms og Ny GIV i Troms.

RESSURSER

Utviklingsarbeidet finansieres med tilskuddsmidler mot fattigdom fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, nødvendig utstyr fra NAV Tromsø og NAV Troms. I tillegg stiller Troms fylkeskommune lokaler til disposisjon.

«Ungdom skal hjelpes med enkle virkemidler, veiledning og realitetsorientering på et så tidlig stadium at de ikke må slutte på skolen for å oppsøke hjelp fra NAV»

Kommunesamarbeidet – nødvendig for å fange opp ungdom

Fylkeskommunenes oppfølgingstjeneste (OT) har gjennom Ny GIV-prosjektet fått langt bedre oversikt over målgruppen ungdom mellom 15-21 år utenfor utdanning og arbeid. Dette gir kommunene en helt unik mulighet til å fange opp ungdom i risikozonen. Gjennom systematisk samarbeid mellom OT og kommunene er målet og nå frem til alle i målgruppen som trenger oppfølging.

TILTAKET

Systematisert samarbeid mellom kommunenes sosial- og helse-tjenester og fylkeskommunens oppfølgingstjeneste, som sikrer rask hjelp for ungdom med behov for tett oppfølging.

MÅLGRUPPE

Vest-Agder er et fylke med til dels store levekårsutfordringer. Dette skaper utfordringer ikke minst for ungdom. Å komme tidlig og raskt inn med sosialfaglig oppfølging kan være avgjørende for å hindre at ungdom faller utenfor. Det har derfor vært et mål for fylkeskommunen i arbeidet med Ny GIV, å involvere kommunene gjennom forpliktende samarbeidsavtaler.

MÅL

Nå frem til all ungdom utenfor arbeid og opplæring i kommunene.

INNHold

Gjennom arbeidet med Ny GIV har Vest-Agder fylkeskommune utviklet systematiske samarbeidsmodeller med 3 ulike kommuner (Kristiansand, Songdalen og Mandal). Det arbeides nå med å utvikle slike modeller i alle kommunene i fylket. Arbeidet forankres i kommunen og i en overordnet regionplan som alle kommuner i Agderfylkene har sluttet seg til. Et av hovedmålene der er «Det gode liv på Agder» – for alle.

Forvaltningsloven § 13 b åpner opp for at OT kan involvere andre forvaltningsorganer – også uten å ha innhentet et samtykke, dersom dette er nødvendig for å fremme lovpålagte oppgaver i OT. Samtidig er kommunen forpliktet gjennom barneverntjeneste- og sosialtjenestelovgivningen å aktivt drive forebyggende arbeid. Arbeidet skal motvirke skjevutvikling knyttet til rus, psykiske, sosiale og/eller adferdsmessige forhold.

Kristiansand kommune har avsatt en sosialarbeiderressurs fra kommunens enhet for rus og psykiatri til å arbeide med OT-ungdommer. OT kontakter sosialarbeideren i kommunen som bistår OT med å identifisere/etablere kontakt med de ungdommer OT ikke lykkes å oppnå kontakt med.

METODIKK

Sosialarbeideren har en skolenøytral rolle og skal være en bidragsyter på flere områder i ungdommens liv, som for eksempel hjelp til bolig-søk, flytting, økonomi, inntektssikring osv. I det oppsøkende arbeidet brukes fremgangsmåter som brev, sms, msn, sosiale medier og telefon i tillegg til personlige nettverk og databaser. I enkelte tilfeller oppsøkes hjemmet når det vurderes som hensiktsmessig eller nødvendig for å oppnå kontakt.

OT-rådgiveren kontakter den kommunale samarbeidspartneren når:

- 1) OT ikke lykkes med å identifisere/lokalisere ungdommen (status ukjent)
- 2) OT ikke lykkes med å hjelpe ungdommen inn i konstruktiv aktivitet
- 3) Oppfølgingen av ulike grunner er avhengig av samarbeid med ungdommens hjemkommune

SAMARBEIDSPARTNERE

Fylkeskommunen og kommunene ved NAV.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Sosialarbeiderens rolle og kontaktflate i kommunen er helt avgjørende for å lykkes med oppfølgingen av ungdom utenfor opplæring og arbeid – ikke minst de som selv ikke har oppsøkt hjelp på egen hånd.

Det oppsøkende arbeidet må organiseres offensivt, oppsøkende og fleksibelt og inngå som del av et større sosialfaglig nettverk. Høy kompetanse innfor metodiske tilnærminger overfor ungdommer med problematisk livsstil og adferd, er et suksesskriterie.

Både kommuner og fylkeskommuner har et oppfølgingsansvar for ungdom med behov. Det er derfor avgjørende at samarbeidet mellom forvaltningsnivåene formaliseres i konkrete operative samarbeidsavtaler, slik at alle vet hvem som gjør hva når.

**«Forvaltningsloven § 13 b
åpner opp for at OT kan
involvere andre forvaltnings-
organer – også uten å ha inn-
hentet et samtykke...»**

Opplæringstilbud fra Oppfølgingstjenesten

Opplæring i grunnleggende ferdigheter og kompetansegivende arbeidspraksis. Ungdom i OT har ofte forhold utenfor skole og opplæring som påvirker opplæringen, for eksempel psykososiale og familiære vansker. For disse ungdommene er det derfor viktig å få tett oppfølging over tid, god koordinering av samtidige tjenester, kombinert med gode alternative praktiske opplæringstiltak som kan forberede og motivere for videre opplæring.

TILTAKET

Det gis opplæring i grunnleggende ferdigheter og livsmestring i egne OT-avdelinger. Ungdommene får arbeidspraksis i bedrift med tett oppfølging av OT.

MÅLGRUPPE

Ungdom mellom 15 og 21 år som står utenfor opplæringsplass eller arbeidsliv.

MÅL

Målet med opplæringstilbudet er å få ungdom tilbake i videregående opplæring eller til ordinært arbeid. Gjennom motivasjon og bruk av grunnleggende ferdigheter i opplæringen, forberedes ungdommene til videre opplæring eller arbeid.

TILTAKETS INNHOLD

1. Opplæring i grunnleggende ferdigheter i en av fylkeskommunens OT-avdelinger
2. Utplussing og opplæring i private og offentlige bedrifter

Oppfølgingstjenesten har avdelinger i Sande, Horten, Tønsberg, Sandefjord og Larvik.

INNHOLD

1. *Opplæringen fra oppfølgingstjenestens avdeling*
 - matematikk, samfunnsfag, skriving og lesing og kommunikasjon
 - bedriftsbesøk og yrkesveiledning
 - digitale ferdigheter, foto, matlaging, førstehjelp, m.m.
 - verkstedarbeid med tre og metall
2. *Ungdom ute i arbeidspraksis*
 - mottar individstønad fra NAV
 - er utplassert fra tre til fem dager i løpet av uken
 - følges tett opp av rådgivere fra OT hver 14. dag

SENTRALE VIRKEMIDLER OG METODER

- Opplærings- og arbeidsevnekartlegging
- Mestringsfokuserete aktiviteter og samtaler
- Veiledning ift karriereplanlegging
- Målrettet og tett oppfølging over tid.
- Tverrfaglig samarbeid og koordinering.
- Oppfølgingsplan
- Dokumentasjon og kompetansebeskrivelse

Opplæringen tar utgangspunkt i praktiske tilnærminger til læremålene. Lokalene som opplæringen finner sted i består av klasserom, kjøkken, datarom og verksteder. Opplæringen spenner fra «vanlig» klasseromsopplæring til verkstedpedagogikk. Ungdommene deltar på ekskursjoner til bedrifter og ut i naturen.

SAMARBEIDSPARTNERE

For å få opplæringstilbudet til å virke, samarbeider Oppfølgings-tjenesten med virksomhetene nedenfor:

- NAV gir individstønad når ungdom er i arbeidspraksis
- Fagopplæring tar over ansvaret når opplæringen fra OT fører frem til lærekontrakt
- Kommunale hjelpetilbud og ungdomsutvalg, bistår ungdommer med særlige behov gjennom opplæringstiden
- Privat og offentlig næringsliv mottar ungdom på arbeidspraksisplass og tilbyr læreplasser

RESULTATER

I løpet av skoleåret 2011–2012 var 317 ungdommer med på opplæringstilbudene til OT i Vestfold.

84 prosent av ungdommene var i en aktivitet skoleåret etter.

RESSURSER

Tiltaket finansieres av Vestfold fylkeskommune. NAV bidrar med individstønad til arbeidspraksis. I tillegg bidrar lokalt næringsliv med tilgang til arbeidsplasser og opplæringsarenaer.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Det sentrale i dette tiltaket er å motivere, stabilisere og forberede ungdom til videre opplæring. Gjennom bruk av grunnleggende ferdigheter i opplæringen, tett oppfølging over tid ser vi at ungdom kommer tilbake i opplæring. God samhandling mellom Oppfølgingstjenesten, NAV, fagopplæringen, kommunale hjelpetjenester og næringslivet bidrar til at ungdom lykkes.

«84 % av ungdommene var i en aktivitet skoleåret etter»

Byggkompetanse for ungdom i OT

Regjeringens Ny GIV-satsing har satt ny fart i «praksisnær opplæring». Aust-Agder fylkeskommune har i mange år samarbeidet med NAV om arbeidsrettede tiltak for ungdom. Gjennom Ny GIV Oppfølgingsprosjektet er disse tiltakene utviklet til å bli mer målrettet og til å gi mer relevant kompetanse.

TILTAKET

Praksisnær opplæring lokalisert til en videregående skole, der ungdommene jobber med praktiske oppgaver knyttet til et bestemt programområde.

MÅLGRUPPE

Målgruppen er primært ungdom med opplæringsrett som står utenfor arbeid og videregående opplæring, og som er registrert som arbeidssøkere ved NAV.

MÅL

Ungdom utenfor ordinær opplæring skal motiveres slik at de går tilbake til ordinær opplæring eller til arbeid. For å klare dette, utvikler fylkeskommunen og NAV et strukturert og målrettet system for samarbeid om bruk av virkemidlene.

TILTAKETS INNHOLD

Tiltaket har sitt utspring i utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk med spesiell vektlegging på programområdene malerfaget, industrimalerfaget, tømrerfaget, murerfaget og betongfaget. Den praktiske opplæringen tilpasses den enkelte deltakers målsetting, og følger målene i læreplanen for det aktuelle programområdet. Den praktiske opplæringen tilpasses teoriundervisningen og profiler for basisferdigheter på jobben – grunnkompetanse (se www.vox.no/kompetansemal).

Den teoretiske undervisningen i kurset tilpasses deltakers individuelle opplæringsplan og følger et eller flere av følgende undervisningsopplegg og mål:

- Grunnleggende basisferdigheter: Praktisk-teoretisk opplæring jf. program for basiskompetanse i arbeidslivet med læringsmål tilpasset profilen for gjeldende yrke. Profilene beskriver koblingen mellom grunnleggende ferdigheter og yrkets faktiske arbeidsoppgaver
- Fullføring av tidligere påbegynt programområde fra den videregående skole i henhold til fagets læreplan for teoriopplæring (vg1 og vg2)
- Påbegynne opplæring i programfaget med sikte på senere å kunne bygge videre til full fagkompetanse eller delkompetanse i henhold til fagets læreplan for teoriopplæring (vg1 og vg2)

SENTRALE VIRKEMIDLER

Før opptak intervjues kandidatene av OT og NAV. Det skal foreligge individuelle opplæringsplaner utarbeidet av OT for hver enkelt søker i forkant av opptak. Det legges opp til kontinuerlig opptak av deltakere gjennom hele perioden.

METODIKK

God bakgrunnsinformasjon, samtale/intervju med den enkelte og en klar bestilling til tiltaksarrangør er avgjørende. Det samme er en naturlig kobling mellom teori og praksis. Tiltaket har egen elevbedrift, registrert i Brønnøysundregisteret, med leder, kasserer osv. Gjennom elevbedriften finansieres frokost til alle deltakerne og felles turer med både faglig og sosialt innhold.

SAMARBEIDSPARTNERE

Aust-Agder fylkeskommune ved seksjon fagopplæring innvilger 20 000 kroner i ekstra støtte ved kontraktsinngåelse og ytterligere 20 000 kroner etter 6 måneder til opplæringskontor/bedrift.

Det er månedlige møter med opplæringskontorene hvor målsettingen er å finne fram til aktuelle deltakere for utplassering i bedrift med arbeid/lære/opplæringskontrakt som mål.

RESSURSER

Tiltaket er samfinansiert mellom NAV Aust-Agder og Aust-Agder fylkeskommune. Tiltaket har 250 prosent lærerressurs.

«Ungdom utenfor ordinær opplæring skal motiveres slik at de går tilbake til opplæring eller til arbeid»

Lærlingprosjektet – et samarbeid mellom Utdanningsetaten og NAV

TILTAKET

Utdanningsetaten i Oslo, avdeling for fagopplæring (FAG) og NAV samarbeider om å gi ungdom som ellers står i fare for å falle ut av videregående opplæring en inngang til lærlingplass via en 3-måneders praksisplass.

MÅLGRUPPE

Ungdom med opplæringsrett som søker læreplass og har fullført Vg2 yrkesfag. I tillegg må ett eller flere av disse kriteriene være oppfylt:

- Ikke bestått/manglende karakterer i ett eller flere fag
- Høyt fravær: over 20 dager og/eller 30 enkelttimer
- Karakterene 2 eller stryk i norsk

PROSJEKTPERIODE

Prosjektet startet i 2013. Det er inngått avtale mellom partene som gjelder for ett år, og prosjektet skal evalueres ved årsskiftet 2013/14. Prosjektperioden vil, hvis NAV og Utdanningsetaten ønsker å fortsette samarbeidet, vare i 3 år.

MÅLSETTING

Det overordnede målet er at flere søkere skal få læreplass. Effektmålene er at færre søkere går alternativt Vg3 i skole, at flere får fullført og bestått i fagutdanningen sin, at færre ungdommer oppsøker NAV og at samarbeidet mellom UDE og NAV styrkes i oppfølging av ungdom som står i fare for å droppe ut av videregående opplæring.

INNHold

I prosjektet samarbeider partene om elever med rett som har mål om fagutdanning. Dette kan være lærlingordning eller lære kandidatordning. Avtalen regulerer de saker hvor NAV og UDE, ser det som hensiktsmessig med en felles innsats omkring enkelte ungdommer som har problemer med å få seg læreplass. Oslo fylkeskommune gir tilskudd til bedrifter som tar inn lære kandidater eller lærlinger, NAV gir livsoppholdsytelse i henhold til gjeldende rammer og regelverk.

Det er UDE som har kontakt med bedrift og hver enkelt ungdom, og som står ansvarlig for utfylling av skjemaer som skal tilbake til NAV. Ungdommen får opptil tre måneders individstønning for å være i en bedrift som har intensjon om å ta han eller hun inn som lærling. Bedriften får en engangssum utbetalt av UDE som tilsvarer tre måneders lærlingtilskudd hvis de tar inn ungdommen som lærling. Veiledere ved UDE har det faglige ansvaret og har jevnlig kontakt med bedriftene slik at ungdommen får tett oppfølging. Månedlige rapporter sendes til NAV.

SAMARBEIDSPARTNERE

Prosjektet er et samarbeid mellom Utdanningsetaten og NAV Oslo. UDE bruker nettverket sitt innenfor yrkesfag for å finne lærlingplasser til ungdom. Dessuten deltar aktuelle opplæringskontorer og lærebedrifter i samarbeidet om hver enkelt ungdom i tillegg til ungdomsveiledere på de lokale NAV-kontorene i Oslo.

RESSURSER

Det er ikke brukt ekstra ressurser hittil. Prosjektarbeidet inngår som en del av arbeidsoppgavene til prosjektleder og veilederne i UDE. Fra NAV er det ungdomsveilederne på statlig side som behandler sakene.

RESULTATER

Prosjektet har vært i gang siden august 2013, og har rom for 30 ungdommer. Det har ikke vært udokumentert fravær hos noen av ungdommene hittil i prosjektet. Prosjektet er såpass nytt at det ikke er mulig å si noe om resultatet per i dag.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Ved å samarbeide med NAV og bedrifter på et tidlig tidspunkt har UDE mye større mulighet til å tilby utsatte ungdommer en læreplass og en mulighet til å fullføre og bestå sin yrkesutdanning. Ungdommene får anledning til å vise seg fram, og kan få lærekontrakt hvis de og lærebedriften ønsker dette. Samarbeidet krever ikke store ressurser, og UDE sitt brede nettverk blant lærebedrifter og opplæringskontorer sikrer gode avtaler med lærebedrifter som erfaringsvis tar seg godt av lærlinger.

«I ett tilfelle har lærebedriften satt krav om at hvis ungdommen består to eksamener til jul vil han få læreplass. De følger opp og hjelper han med å nå dette målet.»

Camilla Trogstad (23). Fotograf: Kim Anthony Jevne, elev Vg3 medier og kommunikasjon, Gjøvik videregående skole 2012/2013.

Utvidet mulighet til videregående opplæring

Et mer fleksibelt system for uttak av ungdomsretten gir ungdom i Oppland mulighet til å ta videregående når de er mest motivert. Oppland har fra skoleåret 2012/2013 fjernet begrensningen om at retten må tas ut sammenhengende i løpet av fem (seks) år slik at flere får tilbud om videregående opplæring.

TILTAKET

Lokal praktisering av regelverket for rett til videregående opplæring som gir ungdom mellom 21 og 24 år mulighet for å fullføre videregående opplæring når de er motivert for det. Ungdomsretten må imidlertid tas ut før fylte 24 år, dvs. før man evt. får rett til videregående opplæring for voksne.

MÅLGRUPPE

For de som ikke fullfører innen fristen på fem år og som ønsker å gjennomføre videregående på et senere tidspunkt når de er mer motivert.

UTGANGSPUNKTET FOR TILTAKET

Opplæringsloven §3-1 gir ungdom som har fullført grunnskolen rett til tre års videregående opplæring. Retten må tas ut i løpet av en sammenhengende periode på fem eventuelt seks år og innen utgangen av fylte 24 år. Tiltaket bygger på erfaringen om at for mange øker motivasjonen for opplæring med alder og modenhet. Fylket mener derfor at uttak av retten bør skje når man er motivert for det. Kunnskapsdepartementet har i brev av 19. august 2011 bekreftet at tiltaket ligger innenfor rammene av gjeldende regelverk og at det ikke er nødvendig å søke om forsøk.

MÅL

Gjennom å tilby ungdom å ta videregående opplæring når de er modne og motivert for det, vil fylket få flere ungdommer til å fullføre videregående opplæring.

INNHold

Oppland har fra skoleåret 2012/2013 fjernet begrensningen om at retten må tas ut sammenhengende. Ungdom står nå fritt til å ta ut sin ungdomsrett i hele perioden fra avsluttet grunnskole til fylte 24 år. Det innebærer at flere ungdommer får tilbud om videregående opplæring i fylket.

SENTRALE VIRKEMIDLER

Tilbudet gjennomføres som en del av den ordinære videregående opplæringen for ungdom. Ungdom som heller ønsker å delta i opplæring spesielt organisert for voksne, kan søke om det.

Ungdom informeres om tilbudet i personlig brev tidlig på året, i forkant av frister for søknad om inntak til videregående opplæring. Utover dette blir det ikke gitt spesiell oppfølging. Oppfølgingstjenestens målgruppe er ikke utvidet, som følge av forsøket.

RESULTATER

For skoleåret 2012/2013 fikk 911 ungdommer rett som følge av vedtaket. Av disse fikk 10 lærekontrakt og 40 takket ja til skoleplass.

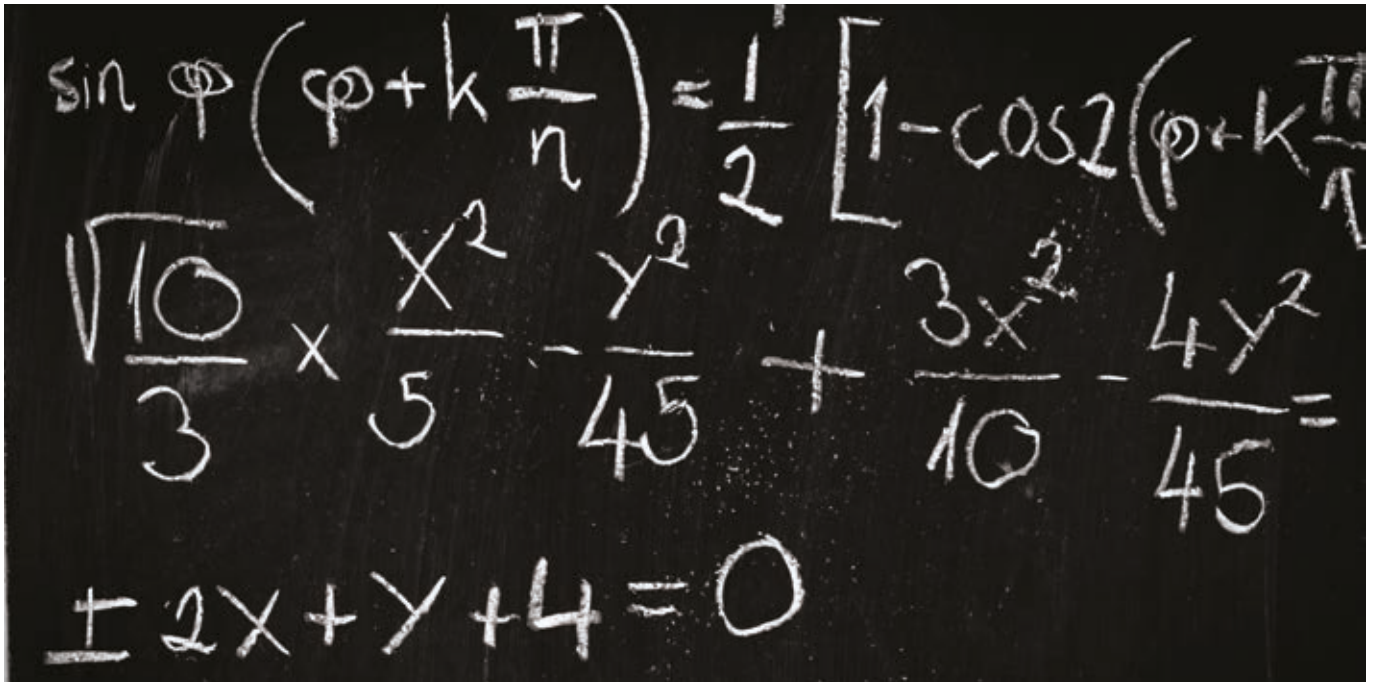
Camilla Trogstad (23) fullførte ikke tre år videregående opplæring innen fristen på fem år. Men fordi Oppland fylkeskommune har fjernet krav om uttak innen fem år etter påbegynt videregående opplæring, kan hun 24 år gammel likevel bli ferdig utdannet hudpleier. Hadde hun bodd i et annet fylke, ville hun som voksen ikke hatt rett til videregående opplæring igjen før hun ble 25 år.

RESSURSER

Det er ikke satt av egne midler til gjennomføring av prosjektet.

«Det viktigste er at alle får en mulighet til å få treårig videregående opplæring, og da må vi ikke lage systemer som hindrer dem i å få det»

The image shows a chalkboard with three mathematical expressions written in white chalk. The top expression is a trigonometric identity: $\sin \varphi \left(\varphi + k \frac{\pi}{n} \right) = \frac{1}{2} \left[1 - \cos 2 \left(\varphi + k \frac{\pi}{n} \right) \right]$. The middle expression is an algebraic equation: $\frac{\sqrt{10}}{3} \times \frac{x^2}{5} - \frac{y^2}{45} + \frac{3x^2}{10} - \frac{4y^2}{45} =$. The bottom expression is a linear equation: $\pm 2x + y + 4 = 0$.

Intensivkurs for ungdom

Uten intensivkurs i matematikk stryker mellom 70–90 prosent av ungdommen når de på egen hånd prøver å ta opp igjen matematikk. Med intensivkurs har vi erfart at mellom 70–90 prosent består.

TILTAKET

Jessheim videregående skole tilbyr både egne elever og ungdom utenfor videregående intensivkurs i alle fag med lokalgitt eksamen, slik at de blir bedre rustet til å gjennomføre videregående opplæring. På intensivkurs i august de to siste årene, har vi hatt flere ungdommer som mangler fag for å få fagbrev, for å få læreplass eller for å kunne fortsette i videregående opplæring.

MÅLGRUPPE

- Elever på yrkesfag som fullfører Vg1 og Vg2 uten å bestå
- OT-ungdom som har droppet ut og som trenger hjelp til å fullføre

UTGANGSPUNKTET FOR PROSJEKTET/INNHold

Jessheim videregående skole har de siste årene engasjert seg i Ny GIV. Som privatist skole har vi sett med bekymring på alle de som prøver å ta opp fag, men som stryker. Vår erfaring er at det trengs motivering, individuell tilpasning og målrettet eksamensarbeid.

MÅLSETTING

Hjelp flere ungdommer til å fullføre og bestå med mål om læreplass eller videre skolegang. Målet vårt er at minimum 90 prosent skal bestå eksamen etter intensivkurs.

TILTAKETS INNHOLD

Skolen har igangsatt intensivkurs i alle fag med lokalgitt eksamen. Vi presenterer her ordningen med intensivkurs i matematikk.

Alle som melder seg opp til ny eksamen får tilbud om veiledning fra lærer. I fag som matematikk og naturfag startet vi intensivkurs for elever og etter hvert tok vi med OT-ungdom og andre som manglet ett eller flere fag. Fra 2011 har vi hatt forsøk med avvik fra eksamenstidspunkt der vi har intensivkurs i august, og eksamen i september. Matematikkfagets relevans står i fokus. Vi har klare forventninger til deltakelse og engasjement. Samtidig skal alle få hjelp fra eget ståsted. Individuell tilpasning er viktig.

SENTRALE VIRKEMIDLER

- Støttende ledelse
- Motiverende lærere
- Klare forventninger til deltakere
- Økonomi til å gjennomføre det
- Alternativ tid for gjennomføring av eksamen

METODIKK

- Samtale med hver enkelt ved oppstart
- Individuell tilpasning som skaper mestringsopplevelser
- Metodikk som bygger på yrkesretting og relevans
- Konkret eksamenstrening

EKSEMPEL PÅ ORGANISERING

Intensivkurs for grupper av ungdom både i sommerferien og i forkant av høst- og vår eksamen.

Muligheter for å delta i ordinære klasser kombinert med individuelle økter. Opplegget tilpasses individuelt.

SAMARBEIDSPARTNERE

- OT
- NAV
- Fagopplæringen
- Opplæringskontorer, bedrifter med lærlinger som mangler fag
- Andre videregående skoler i regionen som har elever som kan nyttiggjøre seg denne ordningen

RESULTATER

Resultat i matematikk fra sommerkurs med eksamen uke 38
2011 9 ungdommer deltok, 7 besto eksamen
2012 12 ungdommer deltok, 9 besto eksamen

RESSURSER

Engasjerte lærere og ansatte i NAV, OT, fagopplæring som motiverer ungdom til å fullføre fag. Intensivkurs varer fra 10–30 timer avhengig av fag. Ungdommen låner bøker og utstyr av skolen.

SENTRALE LÆRINGSPUNKTER

Det er flere viktige forutsetninger for å lykkes. Ungdommen må oppleve at de kan få hjelp uansett utgangspunkt, at vi har tro på dem og at vi forventer deltakelse og engasjement. Opplæringen tilpasses den enkeltes nivå. Opplæringen har vurdering for læring som en rød tråd.

«Vi har klare forventninger til deltakelse og engasjement. Samtidig skal alle få hjelp fra eget ståsted. Individuell tilpasning er viktig.»

Et lærested med lærelyst

AIB kan vise til gode resultater ved å jobbe med fokus på ungdommenes styrker, i tett samarbeid mellom ungdom, veiledere og ledere. Helt avgjørende er gjensidig anerkjennelse og respekt. Ungdommene har fått økt selvtillit, økt motivasjon, økt læringsglede, og de setter seg mål for utdanning og jobb.

TILTAKET

AIB er en alternativ læringsarena hvor opplæringen foregår i verksteder der ungdommene får trene på praktiske ferdigheter i ulike programfag. Samtidig fokuserer opplæringen på grunnleggende ferdigheter, og på personlig utvikling hos ungdommene.

MÅLGRUPPE

Ungdom mellom 16 og 24 år som for en periode ikke ønsker å være i ordinær skole. Mange har behov for et avklarings- modningsår med praksisnær opplæring. Flere trenger bistand til å møte små og store utfordringer i livet. Hvert år er ca. 170 til 180 ungdommer i AIB.

MÅL

Hovedmålet er både å rekruttere til og beholde ungdom i videregående opplæring, arbeid eller annen positiv aktivitet. Skape økt læringslyst og gjøre det mulig med «et liv uten saksbehandler.»

INNHold

AIB i Buskerud er lokalisert i fire avdelinger rundt i fylket. Alle gir opplæring innen flere programfag og fellesfag. Det er tilsatt både sosialfaglig rådgiver og yrkes- og utdanningsrådgivere. Tett oppfølging og kontakt med foresatte vektlegges.

Opplæringen bygger på deler av de nasjonale læreplanene for videregående opplæring. Noen ungdommer har elevstatus ved ordinære videregående skoler. AIB benyttes da som alternativ læringsarena og skolen har hovedansvaret for opplæringen. De fleste ungdommene ved AIB gis status som kursdeltakere og bruker derfor ikke av ungdomsretten. En del ungdommer går opp som privatist for å forbedre karakterer i ulike fag. AIB har løpende inntak gjennom hele året og kan derfor bidra til å hindre frafall, samtidig som det er tilbud til OT-ungdom som allerede har sluttet i eller ikke har påbegynt videregående opplæring.

SENTRALE VIRKEMIDLER

Sentrale virkemidler i opplæringen er bruk av veikart og styrkekort, aktiv elevmedvirkning, relasjonsbygging og tett oppfølging. Opplæringen foregår i praktiske verksteder hvor ungdommene får trene på ferdigheter innenfor ulike programfag.

Tverrfaglig samarbeid med offentlige instanser vektlegges. Utplasing i bedrifter er ofte en del av avklaringen. AIB har et utstrakt kontaktnett med hjelpeapparat, organisasjoner og bedrifter.

METODIKK

AIB jobber etter metoden Appreciative Inquiry (AI) som er basert på positiv psykologi. Gjennom fokus på personlige styrker og mestringsområder og systematisk bruk av «veikart», «styrkespotting» og «drømmesamtaler» settes det mål for å styrke selvfølelsen. Både praktiske og teoretiske oppgaver tar utgangspunkt i den enkelte ungdoms ståsted, noe som er avgjørende for å ivareta relevans og mestringsfølelse. Ungdommene er også aktivt med som medlærere i ekstern kursvirksomhet.

En helhetlig, likeverdig og styrkebasert metode hvor ungdommen systematisk utforsker egne styrker og mestringspotensial, og hvor de opplever reell medvirkning i samhandling med andre.

SAMARBEIDSPARTNERE

Videregående skoler, PPOT, NAV, Barneverntjenesten, foresatte, BUP, helsetjenester, grunnskoler, næringsliv og Kronprinsparets Fond.

RESULTATER

Arbeidsforskningsinstituttet gjennomførte en evaluering av AIB 2010 som viste at 9 av 10 ungdommer var i positiv virksomhet året etter at de gikk på AIB. 75 prosent av ungdommene var i skole eller jobb, av disse var 69 prosent i skole.

Ungdommene selv forteller at de får økt motivasjon og læringsglede og at de opplever et likeverdig læringsfellesskap som spesielt viktig.

RESSURSER

AIB finansieres gjennom Buskerud Fylkeskommune og noe støtte fra vertskommunene. Fra høsten 2010 fikk AIB avtale om økonomisk støtte fra Kronprinsparets Fond. I tillegg har Kunnskapsdepartementet bidratt med finansiering gjennom Ny GIV.

«Det beste er at jeg er trygg og kan ha fokus på læring»

JENTE 19 år

Losprosjektet

UTGANGSPUNKTET FOR PROSJEKTET

Losprosjektet er et 3-årig forsøksarbeid fra 2011-2013 i regi av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og en del av samarbeidet i Ny GIV. Ansettelse av egne oppfølgere/loser skal styrke kommunene/regionene i oppfølgingen av utsatt ungdom. Losene har ansvar for å gi ungdommene oppfølging, hjelpe ungdommene i kontakt med andre hjelpetjenester og bidra til at de bedre kan nyttiggjøre seg av tilbud som gis i skolen eller av andre tjenester.

Tilbudet er lett tilgjengelige for ungdommene og oppfølging kan iverksettes raskt. Oppfølgingen skjer på kommunalt nivå og baseres på stor grad av brukermedvirkning.

MÅL

- Styrke ungdommenes tilknytning til skole og arbeidsliv for å gjøre dem bedre rustet til et selvstendig voksenliv
- Gi ungdom opplevelse av mestring og egen nytteverdi

MÅLGRUPPE

Målgruppen er sårbar ungdom i alderen 14–23 år som har stor risiko for å falle utenfor skole og arbeid. Det vil si ungdom med sammensatte utfordringer og behov for oppfølging fra flere tjenester og aktører.

Det er spesielt fokus på to grupper:

1. Ungdom i ungdomsskolealder som man har grunn til å være bekymret for (for eksempel ungdom med høyt skolefravær, manglende motivasjon/trivsel og svake/svekkede skoleprestasjoner).
2. Ungdom som har avbrutt videregående opplæring og som står uten jobb.

Målgruppen for Losprosjektet sliter ofte med flere belastninger som har konsekvenser for skoletilknytning og skoleprestasjoner. Det kan være belastninger som manglende oppfølging fra foreldre, sykdom, psykiske problemer, skolevegring, sosiale vansker, mobbing, rus, lavt selvbilde og relasjonsvansker. Om lag halvparten av ungdommene har eller har hatt kontakt med barneverntjenesten. De fleste ungdommene blir rekruttert til Losprosjektet på grunn av høyt skolefravær eller avbrutt skolegang.

Til sammen 15 kommuner har deltatt i Losprosjektet. Eksemplene er hentet fra Bergen, Fredrikstad og Bamble kommune

Losprosjektet i Bergen kommune

I Bergen arbeider de fire losene spesielt med å følge opp ungdommene i overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring.

Losene arbeider dels på individnivå og dels på systemnivå. På individnivå dreier jobben seg om å hjelpe ungdom til å komme i kontakt med ulike hjelpeinstanser, slik at de får den hjelpen de trenger. På systemnivå er losens jobb å bidra til at disse tjenestene følger opp avtaler og planer for den unge samtidig som det fokuseres på å få ulike tjenester til å samarbeide. Som los er man både tilrettelegger og oppfølger.

METODIKK

En god relasjon mellom losen og den enkelte ungdom er viktig. Relasjonene kan styrkes gjennom å gjøre aktiviteter sammen som ungdommene er motivert for. Når relasjonen er etablert, jobbes det med å sette mål, blant annet ved bruk av verktøy som «Game plan» og andre visuelle verktøy. Videre oppfølging tar utgangspunkt i ungdommens egen motivasjon og mål.

SAMARBEIDSPARTNERE

Losene samarbeider med foreldre, kontaktlærere, skoleledere, rådgivere, miljøterapeuter, Barnevern, BUP, fysioterapeuter, PP- tjeneste, Oppfølgingstjeneste, helsesøstre, ungdomskoordinatorer, politi, ulike ungdomstilbud, Ungdomsmottaket hos NAV, Senter for sysselsetting og forskjellige bedrifter fra næringslivet.

RESULTATER

Losprosjektet i Bergen har gitt gode resultater. Av 41 ungdommer som mottar eller har mottatt oppfølging er 37 ungdommer nå i skole eller i et annet dagtilbud.

EKSEMPEL

En atten år gammel gutt hadde stått utenfor skolen i omtrent ett år. Han hadde tidligere vært i kontakt med Oppfølgingstjenesten, men manglet motivasjon og tilstrekkelig oppfølging til å forplikte seg til de avtalene som ble inngått. Losens mulighet til fleksibilitet i forhold til arbeidstid og arbeidsarena, bidro til en tettere og annerledes kontakt med gutten enn det andre instanser hadde. Den tette oppfølgingen ga større mulighet til å jobbe med guttens motivasjon og bryte en negativ døgnrytme.

Etter et halvt år var gutten klar til å gå videre, og gutten tok sammen med los ny kontakt med Oppfølgingstjenesten. Los hadde hele tiden jevnlig kontakt med Oppfølgingstjenesten for å sikre god informasjon om guttens situasjon. Dette bidro til at han ble møtt på en veldig god måte. Oppfølgingstjenesten og los jobbet sammen for å finne et tiltak som var tilpasset hans situasjon. Han fikk plass på Senter for sysselsetting hvor han trivdes godt.

«Dere er så lette å prate med – dere graver ikke i problemer hele tiden»

Losprosjektet i Fredrikstad

Godt tverrfaglig samarbeid er essensen i Losprosjektet. Losen har en koordinator- og tilretteleggerrolle og skal sikre et helhetlig arbeid rundt hver enkelt ungdom. Tett individuell oppfølging innebærer stor variasjon i arbeidet, da det styres av den enkelte ungdoms behov. Losen kjenner skolesystemet og kommunens hjelpeapparat godt, og sikrer at ungdommene får utnyttet sine muligheter og rettigheter.

Losen har en uavhengig rolle i forhold til andre tjenester og oppfattes av ungdom og foreldre som ufarlig å samarbeide med. Dette gjør at losen kommer i posisjon til ungdom og foreldre der andre ikke har lykkes.

Losen kan dekke flere ansvarsområder og behøver ikke slippe ungdommene når ett begrenset arbeidsfelt er utført. Losen er «edderkopp» som holder prosessene i gang, koordinerer og sikrer kontinuitet. Dette innebærer også stor grad av samarbeid med ungdommens foreldre.

METODIKK

Hovedfokus er å møte ungdommen på deres premisser og være deres støtteperson. Vi bygger relasjoner blant annet gjennom å være på arenaer der ungdommene føler seg trygge, og vi kan gjøre aktiviteter både enkeltvis og i grupper. Samarbeidet er basert på frivillighet og brukermedvirkning. Vi jakter på ressurser og ser etter muligheter for å gi ungdommen tro og håp for egen framtid. Vi feirer og belønner når ungdommene når sine mål!

SAMARBEIDSPARTNERE

Losen samarbeider tett med skolene, oppfølgingstjenesten, NAV og barneverntjenesten i tillegg til ungdommene og deres foreldre. Andre samarbeidspartnere er arbeidsgivere, BUP, PPT i videregående, fast-leger, psykiaritjenesten, opplæringskontoret, andre ungdoms-prosjekter i kommunen m.m.

RESULTATER

Totalt har 34 ungdommer deltatt i prosjektet i Fredrikstad. 18 av disse er under utdanning eller i arbeid, mens noen har en lengre vei å gå og er i kontakt med NAV for å utrede arbeidsevne. Ungdom som Losprosjektet ikke lykkes med, er de som har for store utfordringer i forhold til rus og/eller psykiatri.

MER INFORMASJON

SLT koordinator Fredrikstad kommune

*«Jeg vet dere er der
for meg»*

Losprosjektet i Bamble kommune

I Bamble er Los-stillingene knyttet til Bamble kommunes rehabiliterings- og mestringscenter Frisk Bris.

Losen må være fleksibel, kunne stille på kort varsel og være en støtte-spiller når hverdagen er vanskelig. Tiltakene skreddersys etter den enkelte ungdoms behov. Det kan være å gjennomføre motivasjons-samtaler, veilede ungdommene og deres foreldre, hjelpe til med søknader og henvisninger, eller å bidra til fritidsaktiviteter og arbeids-praksis med tett oppfølging. Det å være tilstede på ungdommens arenaer gir større mulighet for å gi støtte og motivasjon. Ungdommene har et ønske om å bli sett.

METODIKK

Målet er at elevene skal «bli sin egen los» i fremtiden. Gjennom metodikk som motiverende intervju og kognitiv terapi utvikler ungdommen ferdigheter og kompetanse til å mestre hverdagen både på skole og senere i arbeidslivet.

SAMARBEIDSPARTNERE

Samarbeidspartnere er blant annet foresatte, skolene, PP- tjeneste, barnevern, BUP, Helsestasjon for ungdom, næringslivet, Miljøarbeider-tjenesten, NAV, oppfølgingstjenesten, SLT og familieavdelingen.

RESULTATER

17 elever har blitt fulgt opp i Losprosjektet i Bamble. 15 av disse er i skole, lærlingplass eller praksisplass. 15 av 17 sier de i dag opplever hverdagen som bedre enn de gjorde før de kom med i prosjektet.

EKSEMPEL

På ungdomsskolen opplevde «Trine» mobbing, hadde få venner og liten tro på seg selv. Svært høyt fravær og svakt karaktergrunnlag gjorde at hun fikk tilbud om å bli med i Losprosjektet. «Trine» og los-veileder avtalte små øvelser hun skulle gjøre. Første skrittet var å tørre å rekke opp hånda i timen og spørre lærer om hjelp, etter hvert ble de småøvelsene ingen sak for henne. «Trine» blomstret for hver dag og etter hvert mestret hun å ta bussen alene til byen. Hun gruet seg veldig til å starte på videregående skole. Avtalen ble at los-veileder skulle hente henne første skoledag og sammen gikk de over dørstokken på den nye skolen. Drømmen om å trene på treningsstudio var langt i det fjerne året før, men i dag tar hun bussen til trening tre ganger i uken sammen med flere nye venner fra skolen. Hun stortrives på skolen, og hver fredag gjør hun en formidabel jobb i praksis-utplasseringen på sykehjemmet.

«Dere gav meg aldri opp» var begrunnelsen hennes på spørsmålet om hva som var viktig i oppfølgingen fra los.

*«Dere gav meg
aldri opp»*

Kombinasjonstiltak for ungdom

TILTAK

ANSVAR

VERKTØY

Oppfølgingstjenesten (OT)

NAV

OT + NAV + Videregående skole

Fylkeskommunen

- Rutiner for samarbeid i Oppfølgingsteam
- Oppfølgingsavtale

- Velge praksissted på bakgrunn av ungdommens målsettinger beskrevet i oppfølgingsavtalen
- Tett oppfølging av ungdom
- Tilretteleggingsgaranti

- Praksisplass NAV
 - Målsetting i opplæringsplan knyttes til vgo (NAV 76-13.15)
- OT bestiller/kjøper videregående opplæring
- Opplæring i bedrift:
 - Vox profiler for basisferdigheter på jobben
 - Opplæringsbøker (vg3 nivå)
- Opplæring i skole:
 - Eksamenskurs
 - Studieverksted
 - Nettbaserte kurs
 - Annet
- Tilretteleggingsgaranti (NAV)

- Lærekontrakt
- Opplæringskontrakt
- Praksisbrev
- Kombinasjonstiltak for lærekandidat
- Yrkesopplæring i skole (Vg3 i skole)
- Annet

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMARKKU FYLKKAGIELDA

Kombinasjonstiltak for ungdom

Målgruppen for dette tiltaket er ungdom i alderen 16 – 21 år som i dag ikke er i opplæring eller arbeid, og som ønsker en yrkesfaglig slutt-kompetanse. Mest aktuell er ungdom som har påbegynt en yrkesfaglig utdanning, men ikke har fullført vg1 og/eller vg2. Ungdom som deltar på tiltaket bør være motivert og kunne ta imot et pedagogisk tilbud. Det forventes eksemplvis presist oppmøte og god oppførsel. Ungdommer som deltar i tiltaket må være registrert hos NAV og være behovsvurdert i målgruppen.

Modellen beskriver teoretisk 4 ulike faser, fra OT tar kontakt til ungdommen er tilbake i videregående opplæring. I praksis kan ungdom følge ulike faser, å komme inn i tiltaket på ulike tidspunkt.

Første fase: Oppfølging (ansvar: Oppfølgingstjenesten)
OT har ansvaret for å kontakte ungdommen, kalle inn til en samtale og utforme en individuell Oppfølgingsavtale. Denne avtalen viser ungdommens mål og ønsker og danner grunnlag for å samordne tiltak fra ulike tjenesteytere (eks. NAV, OT, kommunale tjenester). Avtalen inneholder også samtykke.

Andre fase: Arbeidspraksis (ansvar: NAV)
NAV kan tilby ungdom i alderen 16 – 21 år en praksisplass. Valg av arbeidssted gjøres strategisk ut fra hvilke måsettinger ungdommen har for videregående opplæring. I beskrivelse av mål for praksisplassen (skjema NAV 76-13.15) knyttes dette

til videregående opplæring. NAV vurderer bruk av tilretteleggingsgaranti.

Tredje fase: Arbeidspraksis + opplæring (ansvar: Oppfølgingstjenesten, videregående skole, NAV)

I denne fasen kommer det tversektorielle samarbeidet tydelig fram. NAV bidrar med praksisplass og har ansvar for finansiering og oppfølging knyttet til praksisplassen. Fylkeskommunen gir tilpasset opplæring, og har ansvar for finansiering/oppfølging knyttet til opplæringen. OT bestiller opplæring og oppfølging fra den videregående skolen eller andre.

Det er viktig at ungdommen får god veiledning, særlig i oppstarten. Dersom ikke annet er avtalt bør ungdommen få oppfølging en gang pr uke. I Oppfølgingsavtalen og tilretteleggingsgarantien må det framgå hvilken oppfølging ungdommen har behov for, og hvem som gjennomfører oppfølging og veiledningen.

g) Videregående opplæring i bedrift:
Opplæringen i bedrift må tilpasses den enkeltes utgangspunkt og ferdigheter. Dersom det er usikkert om ungdommen behersker grunnleggende ferdigheter bør en starte på dette nivået. VOX har utarbeidet profiler som beskriver de grunnleggende ferdigheter i ulike yrker. Profilene lastes gratis ned fra www.vox.no/profiler. Når ungdommen mestrer basisferdighetene innen yrket, kan det være aktuelt å gi opplæring på lærlingnivå (vg3). Det er utviklet opplæringsbøker som viser læreplanmål på vg3 nivå

i mange yrkesfag. Disse lastes gratis ned fra www.ffk.no. Fra opplæringsbøkene kan en velge ut enkelte læreplanmål. Dersom kandidaten senere får læreplan kan kandidaten søke om avkortet læretid.

b) Videregående opplæring i skole:

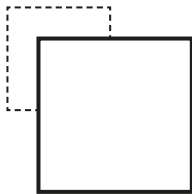
Dersom kandidaten eksemplvis har strykfag eller ønsker å gå videre til studiespesialisering er det aktuelt å kombinere praksisplassen med teori-opplæring i skolen. Ungdommen kan få eksamens-undervisning, delta i studieverksted, undervisning i mindre grupper, delkurselev, nettundervisning eller annet.

Fjerde fase: Videregående opplæring (ansvar: Fylkeskommunen)

I siste fase er målsettingen oppnådd, ungdommen er tilbake i videregående opplæring. Alternative opplæringsløp må vurderes.

Mer informasjon om tiltaket og Oppfølgings-tjenesten finner dere på <http://www.ffk.no/OT>

Begrepsforklaringer

ARBEIDSLIVSSENTERET I NAV

Arbeidslivssentrene er et virkemiddel for å nå målene i Intensjonsavtalen om et mer inkluderende arbeidsliv. Virksomheter som har en IA-avtale får sin egen kontaktperson i arbeidslivssenteret i sitt fylke.

BUFETAT

Bufetat er forkortelse for Barne-, ungdoms- og familieetaten. Bufetat har blant annet ansvaret for familievernet og for statlige barneverntjenester og tiltak til barn, ungdom og familier. Dette omfatter ansvaret for å tilby fosterhjem eller institusjonsplass til barn som plasseres utenfor hjemmet av barnevernet. Bufetat tilbyr også i enkelte tilfeller hjelpetiltak i hjemmet til ungdom med alvorlige atferdsvansker. MST er et eksempel på dette.

BUP

Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk, forkortet BUP, er et tilbud i spesialisthelsetjenesten for barn og ungdom. Arbeidet er organisert som et poliklinisk tilbud innen psykisk helsevern for barn og unge. BUPs hovedoppgaver er å hjelpe barn fra 0–17 år og deres familier i form av utredning, behandling, rådgivning og tilrettelegging knyttet til psykiske vansker, atferdsvansker og læringsvansker.

DELKOMPETANSE, se grunnkompetanse

«Grunnkompetanse» erstatter tidligere «delkompetanse» og «kompetanse på lågare nivå» i opplæringsloven § 3-3.

ELEVBEDRIFT

Elevbedrift (EB) er Ungt Entreprenørskaps bedriftsprogram i grunnskolen. Elevbedrift som metode er basert på elevaktiv læring hvor elevene samarbeider om å utvikle sin egen bedrift, med lærere og andre som veiledere. Grunnlaget for elevbedriften er elevenes egne ideer, basert på kunnskap om lokale ressurser. Gjennomføringen av en elevbedrift kan variere fra noen få uker til å strekke seg over et helt skoleår.

ELEVSTATUS

Betyr at eleven er registrert som elev i videregående opplæring.

FAGBREV

Fagbrev er dokumentasjon på fullført yrkesutdanning fra videregående opplæring. Kalles også svennebrev for visse yrker. Se forskrift til opplæringsloven § 3-67.

FULL FAGKOMPETANSE

Det samme som fagbrev.

GRUNNKOMPETANSE

Etter opplæringsloven § 3-3 skal videregående opplæring føre frem til enten studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse. Grunnkompetanse er en fellesbetegnelse for kompetanse som ikke utgjør full studie- eller yrkeskompetanse. Elevenes grunnkompetanse dokumenteres gjennom kompetansebevis, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-45. Gjennom lærekandidatordningen (opplæringskontrakt) kan man i dag få et planlagt opplæringsløp mot grunnkompetanse i lærebedrift.

BASISKOMPETANSE/BASISFERDIGHETER

I Vox brukes begrepene basiskompetanse/basisferdigheter om en kombinasjon av kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendig for sosial inkludering, aktivt medborgerskap, sysselsetting og personlig utvikling.

De grunnleggende ferdighetene å uttrykke seg muntlig, å uttrykke seg skriftlig, å lese, å regne og å bruke digitale verktøy er sentrale basisferdigheter.

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

Noen grunnleggende ferdigheter er nødvendige forutsetninger for læring og utvikling i skole, arbeid og samfunnsliv. I Kunnskapsløftet er disse definert som å kunne lese, regne, uttrykke seg muntlig og skriftlig, og bruke digitale verktøy. I læreplan for det enkelte fag er det beskrevet hvordan de grunnleggende ferdighetene er forutsetninger for utvikling av fagkompetanse. For å sikre kontinuerlig utvikling av elevenes grunnleggende ferdigheter gjennom hele den 13-årige grunnopplæringen, er ferdighetene integrert i kompetansemålene.

INDIVIDSTØNAD FRA NAV

Individstønad er en livsoppholdsytelse for tiltaksdeltakere i henhold til Forskriften om arbeidsrettede tiltak.

INDIVIDUELL OPPLÆRINGSPLAN

Individuell opplæringsplan (IOP) er en tilrettelagt læreplan for skoleelever som har rett til spesialundervisning etter opplæringsloven kapittel 5. Opplæringslova pålegger skolene å utarbeide IOP for elever som får spesialundervisning.

PROFIL FOR BASISFERDIGHETER PÅ JOBBEN

Profiler for basisferdigheter på jobben kan brukes for å tilpasse opplæring til den enkelte arbeidsplass og kursdeltaker. Profilene beskriver hvordan de grunnleggende ferdighetene lesing, skriving, regning, muntlig og digitale ferdigheter er en del av yrkesutøvelsen.

KOMPETANSEBEVIS

Mens full studie- eller yrkeskompetanse dokumenteres med vitnemål eller fagbrev/svennebrev, dokumenteres grunnkompetanse (opplæring som ikke fører til full yrkes- eller studiekompetanse) gjennom et såkalt kompetansebevis, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-45.

LÆREKANDIDATORDNINGEN

Et individuelt og fleksibelt opplæringsløp med en kompetanseprøve som er mindre omfattende enn ordinær fagprøve, jf. opplæringsloven § 4-1.

LÆREKONTRAKT

En kontrakt som tegnes av lærling og lærebedrift og som må godkjennes av fylkeskommunen for å være gyldig, jf. opplæringsloven § 4-5. Ved underskriving av kontrakten forplikter bedriften seg til å gi opplæring i henhold til læreplanen for det aktuelle faget og i henhold til den generelle læreplanen. Lærlingen er på sin side bl.a. forpliktet til aktivt å utnytte bedriftens opplæringsmuligheter med sikte på å bestå fagprøven ved læretidens slutt. I lærekontrakten angis også hva som er godkjent av praksis og utdanning. Et opplæringskontor kan tegne en lærekontrakt på vegne av én eller flere bedrifter.

LØFT-METODIKK

Dette er en positiv og støttende metode der man fokuserer på mål, ønsker og «løsningsmønster» hos individet. Ressurser og styrker hos individet kartlegges og forsterkes, i motsetning til mer tradisjonelle tilnærminger der det gjerne tas utgangspunkt i dysfunksjonelle tilstander og problemer.

OPPFØLGINGSAVTALE

En avtale mellom ungdommen, OT-veileder, NAV og andre samarbeidspartener og som skal bidra til en individuell, forpliktende og tverretattlig oppfølging av ungdommer i oppfølgingstjenestens målgruppe.

OPPLÆRINGSKONTOR

Flere bedrifter kan gå sammen i et opplæringskontor for å samordne inntak og opplæring av lærlinger/lærekandidater, jf. opplæringsloven § 4-3. Hver enkelt bedrift som inngår i opplæringskontoret må være godkjent som lærebedrift. Du tegner lærekontrakt/opplæringskontrakt med opplæringskontoret, som er juridisk ansvarlig for kontrakten. Opplæringen kan du få i én eller flere av medlemsbedriftene. Der du får opplæring, skal det være en faglig leder som er ansvarlig for opplæringen.

OPPLÆRINGSKONTRAKT

Opplæringskontrakt, kontrakt mellom en lærekandidat og en bedrift med sikte på å oppnå kompetanse på et lavere nivå enn fag-/svennebrev, jf. opplæringsloven § 4-5. I de fleste sammenhenger er regelverket for slike kontrakter det samme som for lærekontrakter. Opplæringskontrakten skal inngås skriftlig når læreforholdet starter og skal godkjennes av Fylkeskommunen for å være gyldig. Den får virkning fra den tiden arbeidsforholdet startet.

OPPLÆRINGSLOVEN

Opplæringsloven er en lov som handler om rettigheter og plikter forbundet med opplæring og skolegang i Norge. Regler som utfyller loven, er gitt i forskrift til opplæringsloven. Sammen med læreplanen gir opplæringsloven og forskriften de formelle rammene for hva opplæringen skal inneholde og hvordan den skal foregå.

OPPLÆRINGSRETT

Se rett til videregående opplæring og ungdomsrett.

OT

Oppfølgingstjenesten (OT) har ansvar for å følge opp ungdom med rett til videregående opplæring som ikke er i opplæring eller arbeid. Dette gjelder ungdom i alderen 15 til 21 år. Oppfølgingstjenesten er en fylkeskommunal tjeneste, jf. opplæringslovens § 3-6, med tilhørende forskrifter §§ 13-1 til 13-4.

PPOT

Pedagogisk-psykologisk tjeneste og Oppfølgingstjenesten (PPOT).

PPOT for videregående opplæring er Buskerud fylkeskommunes sakkyndige organ i opplæringssspørsmål.

ARBEIDSPRAKSIS VIA NAV

Arbeidspraksis skal bidra til å prøve ut den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet og bidra til å styrke deltakernes muligheter til å komme i arbeid eller utdanning. Deltakerne kan få individstønnd fra NAV.

PRIVATIST

Privatist er en som har meldt seg opp til eksamen uten å være elev i faget, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-10. Som privatist er du ansvarlig for egen opplæring, og du må selv melde deg opp til eksamen. Man kan ta eksamen i fag man ikke har fra før eller forbedre karakterer i fag man tidligere har tatt eksamen i. Man kan ta fag fra grunnskolen og yrkes- og studiespesialiserende fag fra videregående opplæring.

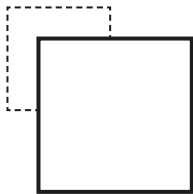
PROGRAM FOR BASISKOMPETANSE I ARBEIDSLIVET

BKA er et tiltak og en tilskuddsordning for å bidra til at voksne får den basiskompetansen som er nødvendig for å mestre krav og omstilling i arbeidslivet. Det er Vox som forvalter ordningen. Vox lyser ut om lag 65 millioner kroner til opplæring i grunnleggende lesing, skriving, regning og data. Private og offentlige virksomheter fra hele landet kan søke.

PROGRAMFAG

Programfag er de ulike fagene som inngår i et programområde og utgjør sammen med fellesfagene, fagene i videregående opplæring. Etter Kunnskapsløftet i 2006 erstatter programfag den tidligere betegnelsen studieretningsfag. Et programfag kan også være et valgfritt programfag, der eleven kan velge mellom flere fag som kan føre til generell studiekompetanse.

PROGRAMOMRÅDE

Programfagene i videregående opplæring er organisert i ulike programområder som fører fram til sluttkompetanse med yrkeskompetanse, fag- eller svennebrev i det aktuelle yrket eller til generell studiekompetanse.

PROSJEKT TIL FORDYPNING

Prosjekt til fordypning på Vg1 skal gi elevene mulighet til å prøve ut enkelte eller flere sider av aktuelle lærefag innen relevante programområder.

RETT TIL VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

All ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har etter søknad rett til tre års heltids videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 3-1. Retten gjelder uansett hvilke kunnskaper eller ferdigheter søkeren har tilegnet seg i grunnskolen. Også voksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring, har etter søknad rett til videregående opplæring, jf. opplæringsloven § 4A-3. Voksenretten gjelder fra og med det året vedkommende fyller 25 år.

SOSIALFAGLIG RÅDGIVER

Skolerådgiver med sosialfaglige oppgaver.

TILRETTELEGGINGS-GARANTI

Tilretteleggingsgarantien er en garanti fra NAV om tett oppfølging av både arbeidsgiver og tiltaksdeltaker av fast kontaktperson. Garantien skal gi en trygghet for at personer med redusert funksjonsevne får nødvendig bistand i arbeidssituasjonen.

TILTAKSARRANGØR

Arrangør av et arbeidsmarkedstiltak i NAV. Det skilles mellom tiltak som kjøpes inn av forhåndsgodkjente tiltaksarrangører (attføringsbedriftene og vekstbedriftene) og tiltak som kjøpes inn i henhold til regelverket for offentlige anskaffelser. En tiltaksarrangør kan også være en virksomhet/bedrift som har fått utplassert en deltaker fra NAV.

UNGDOMSRETT

Se rett til videregående opplæring.

VOX

Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

VURDERING FOR LÆRING

All vurdering som gis underveis i opplæringen og som bidrar til å fremme læring.

YRKES- OG UTDANNINGSRÅDGIVER

Skolerådgiver med ansvar for å gi elevene råd og veiledning om ulike yrker og utdanninger, også omtalt som karriereveiledning.

FOR MER INFORMASJON OG KONTAKTINFO

Publikasjonen vil bli lagt på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/kampanjer/ny-giv.html?id=632025>.

Kontaktinfo i form av hyperlinker til hver enkelt fylkeskommune/kommune, vil bli lagt inn i den elektroniske versjonen.

Utgitt av:
Kunnskapsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Publikasjonskode: F-4390 B
Design: Itera Gazette AS
Sats og trykk: Andvord Grafisk as
11/2013 – opplag 3000

